

zásad experimentální archeologie. Pravidlo, že „replika musí svými vlastnostmi odpovídat pokud možno originálu“ ale není respektováno i v používaných pojmech. Např. správně použité vypalovací zařízení (slovanská keramická pec) je v textu považováno za repliku, přičemž neporušený originál pece (nebo alespoň podstatné torzo) autorce zřejmě známo nemohlo být. Jde tedy o (re)konstrukci, což ale na výsledku pokusu nic nemění. Ale závěr, že „raně středověká keramika z Mikulčic pálená při teplotách 700 až 800 stupňů Celsia byla velmi nepravděpodobně pálena v otevřených ohništích, ale spíše v obyčejných hliněných pecích“ (s. 57) nevznívá jednoznačně. Úspěšné pokusy (tj. 600 až 800 stupňů Celsia) v otevřených ohništích totiž byly provedeny (Tichý, R. - Tintěra, L. 2001: *Výpal keramiky v jámě (zahloubeném ohništi), Rekonstrukce a experiment v archeologii*, 2, 114-120).

Závěrem chci ještě jednou ocenit pozitivně oba příspěvky, rozdíl mezi jimi samotnými (přírodovědnými) mezi sebou a společenskovědními experimenty by nás však měly upozornit na nutnost komplexnosti pokusů a zkušeností experimentátora.

Radomír Tichý

Summary

Experiment in Archeologické Rozhledy

The change in the post of chief-editor of Archeologické Rozhledy during the 52 volume didn't cause a disappearance of experiment from its pages. In volume 53 there was a review of the yearbook Rekonstrukce a experiment v archeologii 1/2000 by Z. Smetánka and the results of two experiments. P. Holodňák presented grinding corn on a quern of a so called "Greek type". The article considers this type according to its efficiency as a transition type. J. Dvorská analyzed various ceramic mixtures possibly used in Great Moravia. The author warns about the lack of experience and replacing replicas with samples.

Josef Unger: Život na lelekovickém hradě ve 14. století

Josef Unger napsal pozoruhodnou knihu, která dokládá, že i klasická terénní archeologie je schopna podat svoje výsledky velmi čtivým a živým způsobem, ať už jej nazýváme jakkoli (R. Tichý - archeologie bytí, J. Unger - antropologická sociokulturní studie). Přestože nejsem specialistou na období středověku (a nebo možná právě proto) si zde dovoluji několik postřehů z uvedené knihy.

Členění textu se plně shoduje s archeologickým paradigmatem - autor v první části sleduje kulturní histo-

rii hradu ve třech fázích jeho výstavby. Uvádí zde a prezentuje důvody své argumentace (vrstvy a archeologické kontexty), přesto se mu podařilo udržet se na rovině čtivosti. Údaje archeologické kombinuje s historickými písemnými zmínkami (to je velmi šťastná okolnost lokality). V další části čtenáře seznamuje s archeologickými nálezy a je znovu potřeba připomenout, že i specialista by v jinak čtivém textu (autor využívá kresebných inspirací dobovými kresbami) našel potřebné údaje (které často neobjevíme i v tzv.

odborných článcích) - počty a charakteristiky nálezů. Nezbytnou další součástí knihy je srovnání hradu s analogickými stavbami, rejstříky a použítá literatura (tu rovněž nenajdeme ani v případech všech současných archeologických syntéz). V textu je použito vhodných obrazových názorných doplnění.

Zvláštní pohled si zaslouží okolnost, kde se v knize bere při udržení faktografie tolik čtivosti. Důvody hledám v obrázku 3B nazvaném „Pracovníci na výzkumu roku 1990“, kde je autor obklopen skupinou mladých lidí. Jednoduše - dokázal je získat pro věc a toto sdělení je součástí autorovy osobnosti. Za náhodu nepovažuji ani okolnost, že podoba hradu byla již dříve součástí dětské knihy (Šimek, M. - Unger, J. - Rozkopal, Z. 1994: *Dobytí hradu Lelekovice*. Břeclav). Na straně druhé bylo autorem téma výzkumu hradu pojednáno ve více než 15 odborných zprávách a článcích. Uvažovat o živé kultuře se mu vyplatilo i ryze archeologicky. Za progresivní považují metodickou úvahu jak odlišit smíšené horizonty keramiky díky výměně kachlových kamen před druhou přestavbou hradu.

Ještě poznámka k experimentu v archeologii. Autor ve svých úvahách často zmiňuje časové údaje o kopání příkopu, stavbě hradebních zdí či stavbě lešení, pro což uvádí různé i zahraňiční vzácné písemné dobové zmínky. Některé problémy by experiment mohl řešit a dokonce řeší široce pojatý projekt výstavby hradu Guédelon v oblasti Burgundy ve Francii.

Josef Unger napsal pozoruhodnou knihu, která dokládá, že i klasická terénní archeologie je schopna podat svědectví o dávném životě lidí a dokonce rekonstruovat jej bez pomoci experimentální archeologie. Kdo ví, kdyby bylo více takových knih, možná by experimentální archeologie ani nevznikla.

Radomír Tichý

Josef Unger: *Život na lelekovickém hradě ve 14. století*. Brno 1999

Summary

The remarkable book *Život na lelekovickém hradě ve 14. století* (The Life at the Castle Lelekovice in the 14 century) by Josef Unger has been conceived as an anthropological socio-cultural study. It introduces the three phases of the building of the castle and the archaeological material. The author's reconstruction of the life at the castle makes a good read. The book includes a German summary.